

СТАНОВИЩЕ
НА
КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ
рег. № НДМСПО-17-916/01.11.2018 г.
гр. София, 21.12.2018 г.

ОТНОСНО: Монтиране на входно-изходни камери за лицево разпознаване, свързани с електронния дневник на училище „Д.И.Б.“, гр. П.

Комисията за защита на личните данни (КЗЛД) в състав – членове: Цанко Цолов, Цветелин Софрониев и Веселин Целков, на заседание, проведено на 19.12.2018 г., разгледа писмо /вх. № НДМСПО-17-916/01.11.2018 г./ от г-жа Албена Михайлова, в качеството ѝ на главен секретар на Министерството на образованието и науката (МОН), което искане е на основание постъпил доклад в МОН с вх. № 0602-1000/25.09.2018 г., от г-жа З.А. - директор на ПГКИТ (ПГКИТ) „Д.И.Б.“, гр. П., където се поставят въпроси относно изпълнението на препоръки на РУО - П. за монтиране на входно-изходни камери за лицево разпознаване, свързани с електронния дневник на училището, във връзка с разпоредбите на Закона за защита на личните данни и изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни (Общ регламент относно защитата на личните данни).

При извършена проверка от комисия от МОН на присъствието на учениците в учебни часове и отразяване на отсъствията им в дневниците на класовете в ПГКИТ, гр. П., е установено, че от учебни часове отсъстват 63% от учениците, като отсъствията не са отразени в дневниците на класовете и липсва контрол по присъствието на учениците от директора на училището. Резултатите от проверката са представени на министъра на образованието и науката в доклад № 8089403-14/17.05.2018 г. В изпълнение на резолюцията на министъра на образованието и науката е разпоредено на началника на РУО - П. да предприеме действия по компетентност спрямо директора на училището и да му даде препоръка за монтиране на входно-изходни камери за лицево разпознаване, свързани с електронния дневник на училището с цел превенция и ефективен контрол на отсъствията на учениците по неуважителни причини.

Директорът на ПГКИТ „Д.И.Б.“, гр. П., е получил препоръката от началника на Регионалното управление на образованието - П. и е свикал родителска среща за запознаване на родителите с мерките, които ще предприеме.

В резултат от срещата родителите са подали декларации, че не са съгласни с монтиране на тези камери, позовавайки се на разпоредби на Закона за защита на личните данни (ЗЗЛД). Несъгласие за монтирането на камерите са изразили и учителите от училището, които са информирали и Синдиката на българските учители.

Монтирането на входно-изходни камери за лицево разпознаване в училището е продиктувано от необходимостта за ефективен контрол на посещаемостта на учениците в учебни часове, което от своя страна е от изключителна важност в редица аспекти, като например:

- Защита на живота и здравето на учениците, както и на жизненоважни интереси на учениците и обществото;

- Навременно предприемане на адекватни мерки за преодоляване на причините за неоснователни отсъствия на учениците, включително допълнителна подкрепа;

- Предотвратяване на риска от ранно отпадане на учениците от образователната система и социално изключване, водещо до осигуряване на възможност за придобиване на компетентности, необходими за успешна личностна и професионална реализация и активен граждански живот в съвременните общности;

- Недопускане неправомерно разходване на финансов ресурс, в това число и справедливо разпределение и използване на социални продукти;

- Спазване на законови задължения;

- Обществен интерес.

Съгласно чл. 53, ал. 1 и ал. 2 от Конституцията на Република България, правото на образование е основно право на всички, но то е и основно задължение на гражданите до навършване на 16-годишна възраст.

Присъствието на учениците в училище е задължение на учениците, както и на техните родители, чието неспазване е скрепено със санкция (чл. 172, ал. 1, т. 1, чл. 210, ал. 1 и чл. 347, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование);

Предвид високата значимост на училищното образование, с оглед осигуряване на най-добрия интерес на детето и на обществото като цяло, основното и средното образование в държавните и общинските училища в Република България е безплатно и законодателят не е оставил право на избор на детето или на родителите му, а е регламентирал неговата задължителност, от една страна, а от друга, е установил в редица актове обучението на лицата като условие за получаване на социална подкрепа и подпомагане - Закон за социално подпомагане (чл. 12, ал. 2, т. 5), Правилник за прилагане на ЗСП (чл. 9, ал. 3; чл. 10, чл. 11, чл. 14), Закон за семейни помощи за деца (чл. 2, чл. 7, чл. 8в, чл. 10а, чл. 12), Правилник за

прилагането на ЗСПД, Кодекс за социално осигуряване (чл. 82), Закон за здравното осигуряване (чл. 40, ал. 3) и мн. др.

Предотвратяване отпадането на децата и учениците от училище е от съществено значение за цялото общество и държавен приоритет, с оглед на което същото е намерило отражение както в нормативната уредба, така и в редица европейски и национални стратегически документи: Закон за предучилищното и училищното образование (чл. 5, ал. 2), Закон за закрила на детето, Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013-2020 г.), Национална стратегия за закрила на детето (2008-2018 г.), Стратегия Европа: 2020, Програма за управление на правителството на Република България за периода 2017-2021 г. (цел 95) и др.

Описан е и създаденият с ПМС № 100/8.06.2018 г. Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст. Механизмът регламентира взаимодействието на институциите, прилагането на комплекс от мерки за обхващане и включване в образователната система и предотвратяване на ранно отпадане на децата в риск, включително организиране на регулярен обмен на информация между ангажираните институции и координиране на техните съвместни действия за налагане на съответни санкции по реда на Закона за закрила на детето и на Закона за предучилищното и училищното образование на родители, чиито деца в задължителна предучилищна и училищна възраст не посещават училище, както и извършване на контрол на издадените здравни бележки за извиняване на отсъствия по уважителни причини на децата и учениците.

Съгласно § 1, т. 11, буква „д“ от Преходната разпоредба на Закона за закрила на детето (ЗЗД) дете в риск е дете, за което съществува риск от отпадане от училище или което е отпаднало от училище. Редовното посещаване на училище от децата е един от индикаторите за установяване съществуването на риск от отпадане от училище.

В тази връзка е и нормативно установеното в чл. 6а, ал. 4, т. 3, буква „в“ от ЗЗД правомощие и задължение на министъра на образованието и науката да осъществява дейности по превенция и разрешаване на проблема с учениците, които не посещават училище. За реализиране на тези правомощия е необходимо наличието на навременна и достоверна информация, което е от ключова важност за предприемане на адекватни мерки и прилагане на политиките в тази област.

От друга страна, неоснователните отсъствия на учениците от училище са предпоставка за нарушаване жизненоважни интереси на самите ученици, както и на обществото като цяло, предвид риска от ранно отпадане на учениците от образователната система и социално изключване, включително риск за живота и здравето им.

Не на последно място, следва да се отбележи и значимият обществен интерес от предприемане на резултатни мерки за преодоляване случаите на фиктивно записани ученици, неравнопоставеност по отношение изпълнението на задължението за посещаване на училище от всички ученици в задължителна училищна възраст, както и рационалното и законосъобразно разходване на финансов ресурс за образование.

Предвид изложеното, г-жа Михайлова моли КЗЛД за становище дали монтирането на входно-изходни камери за лицево разпознаване, свързани с електронния дневник на ПГКИТ, гр. П., е в нарушение на разпоредбите на Закона за защита на личните данни и изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни.

Към искането за становище са приложени Доклад от директора на училището, както и декларации за несъгласие за монтиране на видеокамери за лицево разпознаване.

Правен анализ:

Във връзка с масовото навлизане на видеонаблюдението във всички сфери на живота, все по-актуален става въпросът за защита на неприкосновеността на личния живот. В духа на динамичното развитие на технологиите, ролята на видеонаблюдението в ежедневието непрекъснато се засилва поради неговата достъпност и приложимост. Доскоро системите за видеонаблюдение са били приоритет за специални обекти, банкови офиси и големи предприятия, но днес те се използват за охрана на училища, жилищни комплекси, болници, хотели, офиси, магазини и др. Рисковете за прекомерно навлизане в личното пространство и личната неприкосновеност на физическите лица още повече нарастват при свързване на видеонаблюдението с технологии за лицево разпознаване, в основата на които се използват алгоритми и процеси на изкуствения интелект и които създават условия за автоматизирано вземане на решения с важни последици за субектите на данни.

Регламент (ЕС) 2016/679 (Общ регламент относно защитата на данните), който се прилага пряко от 25 май 2018 г., е нормативният акт, определящ правилата, свързани със защитата на физическите лица при обработването на личните им данни и относно свободното движение на тези данни в рамките на ЕС.

По смисъла на чл. 4, т. 1 от Общия регламент, „лични данни“ означава всяка информация, свързана с идентифицирано физическо лице или физическо лице, което може да бъде пряко или непряко идентифицирано.

Осъществяването на видеонаблюдение се явява действие по обработване на лични данни по смисъла на чл. 4, т. 2 от Регламента, а именно операция или съвкупност от операции, извършвана с лични данни или набор от лични данни чрез автоматични или други

средства като събиране, записване, организиране, структуриране, съхранение, адаптиране или промяна, извличане, консултиране, употреба, разкриване чрез предаване, разпространяване или друг начин, по който данните стават достъпни, подреждане или комбинирание, ограничаване, изтриване или унищожаване.

Определени категории по своето естество са особено чувствителни от гледна точка на основните права и свободи на лицата и за тях е предвидена специална защита. Към тях спадат и „биометричните данни“, които по силата на чл. 4, т. 14 от Общия регламент са лични данни, получени в резултат на специфично техническо обработване, които са свързани с физическите, физиологичните или поведенческите характеристики на дадено физическо лице и които позволяват или потвърждават уникалната идентификация на това физическо лице, като **лицеви изображения** или дактилоскопични данни. Съображение 51 от Регламента уточнява, че когато снимки, съответно видеозаписи, се обработват чрез специални технически средства, позволяващи уникална идентификация или удостоверяване на автентичността на дадено физическо лице, е налице обработване на биометрични данни. Без съмнение системите за лицево разпознаване попадат в тази хипотеза.

Обработването на лични данни следва да се извършва в съответствие с принципите по чл. 5 от Общия регламент, включително принципите на законосъобразност, необходимост и пропорционалност.

Общият регламент забраняват обработването на специални категории лични данни, сред които са и „биометрични данни“, освен в случаите, когато е налице някое от изрично посочените изключения по чл. 9, параграф 2 от Регламента. Евентуално приложима хипотеза в разглеждания казус би могла да бъде тази по чл. 9, пар. 2, б. „ж“ - обработването е необходимо по причини от важен обществен интерес на основание правото на Съюза или правото на държава членка, което е **пропорционално на преследваната цел**, зачита същността на правото на защита на данните и предвижда подходящи и конкретни мерки за защита на основните права и интересите на субекта на данните. Прагът за обосноваване на пропорционалността на обработване на чувствителни данни е още по-висок, когато **субектите на данни са деца**, какъвто е и конкретния случай.

Монтирането на входно-изходни камери за лицево разпознаване, свързани с електронния дневник на училището, има за цел превенция и ефективен контрол на отсъствията по неуважителни причини на учениците и в по-общ план превенция на ранното отпадане на учениците от образователната система, преодоляване случаите на фиктивно записани ученици, както и рационалното и законосъобразно разходване на финансов ресурс за образование.

Без да се отрича или омаловажава обществената значимост на преследваните образователни и социални цели, същите не са пропорционални на предлаганото изключително интрузивно обработване на чувствителни лични данни. Поради тези причини **използването на камери за лицево разпознаване в училище не отговаря за задължителните изисквания на Общия регламент за законосъобразност и пропорционалност на обработването на лични данни.** В тази връзка визираните от РУО – П. към Министерството на образованието и науката обществено полезни цели следва да бъдат реализирани с други методи, а не чрез обработване на биометрични данни и то на деца.

В допълнение на предходното, съгласно разпоредбите на чл. 22, пар. 1 от Общия регламент, субектът на данни има право да не бъде обект на решение, основаващо се единствено на автоматизирано обработване, включващо профилиране, което поражда правни последици за него или по подобен начин го засяга в значителна степен. Свързването на камери за лицево разпознаване с електронния дневник на училището предполага подобна хипотеза на автоматизирано решение. За да е допустимо, то трябва да е предвидено в законодателството или да се основава на изричното съгласие на субекта на данните, респективно на неговия родител или настойник. В конкретния случай са представени изрични декларации, с които **родителите отказват техните деца да бъдат снимани** чрез камери за видеонаблюдение.

С оглед на гореизложеното и на основание чл. 58, § 3, буква „б“ от Регламент (ЕС) 2016/679, Комисията за защита на личните данни изразява следното

СТАНОВИЩЕ:

1. Обработването на лични данни чрез монтирането на входно-изходни камери за лицево разпознаване, свързани с електронния дневник на ПГКИТ „Д.И.Б.“, гр. П., противоречи на задължителните изисквания на Регламент (ЕС) 2016/679 за законосъобразност и пропорционалност, по-специално на чл. 5, чл. 9 и чл. 22 от Регламента.

2. Постигането на целта по превенция и ефективен контрол на отсъствията по неуважителни причини на учениците в ПГКИТ „Д.И.Б.“, следва да се реализира с други методи, които не изискват обработване на специални категории лични данни.

ЧЛЕНОВЕ:

Цанко Цолов /п/

Цветелин Софрониев /п/

Веселин Целков /п/